

li nadprůměrně pestrou škálu postupů. Naproti tomu učitelé v matematice a přírodovědných předmětech jich využívají menší počet. Učitelé matematiky se od vyučujících ostatních předmětů liší též výrazným příklonem k tradičnímu stylu výuky. Z nabídky možných metod je pro matematiku typické shrnutí obsahu předešlé vyučované látky, kontrolování sešitů a domácích úkolů a procvičování dané látky tak dlouho, dokud si učitelé nejsou jisti, že ji všichni pochopili.

Individuální přístup vzhledem k potřebám žáků byl zjištěn v podobě diferenciací výuky (přístup k žákovi v hodině) v 57,5 % hodin nebo formou odlišného zadávání úkolů v 19,6 %. V 34,5 % hospitovaných hodin individuální přístup zaznamenán nebyl.

V mezinárodním šetření PISA 2012 necelých 30 % žáků uvedlo, že učitel běžně zadává jinou práci spolužákům, kteří mají obtíže s učením, anebo těm, kterým jde práce rychleji. To je mírně nad průměrem zemí OECD (26 %), ovšem jak bylo již zmíněno, byly hodnoceny jen hodiny matematiky.

Průběh výuky vykazoval vysokou míru věcné a odborné správnosti (98 %), pokyny vyučujících byly srozumitelné (98,2 %), na žáky byly kladeny jasné a přiměřené požadavky (97,2 %) a činnost žáků byla vyučujícím koordinována (98,2 %).

Podobné ukazatele byly sledovány také v mezinárodním šetření PISA 2012 z pohledu samotných žáků na hodiny matematiky (např. jasné stanovení cílů výuky učitelem, ověřování porozumění probírané látce atd.). Tato praxe byla běžná podle cca 75 % žáků, což znamenalo o něco lepší výsledek České republiky ve srovnání s průměrem zemí OECD (cca 70 %).

Při sledování účinnosti motivace žáků byla zaznamenána v 94,5 % hodin aktivita a zájem žáků o výuku, v 81,4 % účelné využití motivační funkce hodnocení žáků a v 79,8 % propojení teorie s možnostmi praktického využití. U dvou posledně jmenovaných indikátorů jsou však výrazné rozdíly mezi 1. a 2. stupněm (účelné využití motivační funkce hodnocení žáků na 1. stupni 87,3 %, na 2. stupni 74 %; propojení teorie s možnostmi praktického využití na 1. stupni 82,3 %, na 2. stupni 76,6 %). V navštívených hodinách byla zaznamenána příjemná atmosféra (96 % hodin) a fungující komunikace (prostor pro vyjádření vlastního názoru žáků a diskusi v 87,2 % hodin, položení dotazu žáků učiteli, když něčemu nerozumí, v 88,8 % hodin).

Jak vyplývá z analytické zprávy mezinárodního šetření vyučování a učení TALIS 2013, dle výpovědi učitelů v České republice je shrnutí učiva běžnou součástí výuky ve všech sledovaných předmětech. Stejně tak ve všech předmětech učitelé často zařazují procvičování učiva a ukazují souvislosti mezi učivem a každodenním životem.

Vztahy učitelů a žáků jsou obecně dobré i podle zjištění mezinárodního šetření PISA 2012. Dle vlastního vyjádření žáci obecně vycházejí s většinou učitelů dobře a většina učitelů s nimi jedná „fér“ – uvádí to cca 81 % českých žáků, což je na úrovni průměru zemí OECD (82 %). Ovšem žáci pocítují o něco méně, že učitelé skutečně naslouchají tomu, co žák říká (jen 68 % žáků, přičemž průměr zemí OECD je 74 %). Pozitivním zjištěním podle vyjádření 87 % žáků je, že když potřebují pomoc, učitelé jim pomohou, což je o něco málo více, než je průměr v zemích OECD (82 %).

Ke kvalitě výuky přispívá účelnost využití učebních pomůcek v 96,5 % hodin a využívání ICT techniky. V 33,2 % hodin nebylo ICT využito vůbec, nejběžnější bylo použití jednoduché prezentace učiva vyučujícím (celkem 24,6 %, častěji na 2. stupni v 31,1 % hodin). Využití speciálního softwaru vyučujícím, některými žáky nebo všemi žáky nebylo zatím příliš často zařazenou metodou.

Mezinárodní šetření počítačové a informační gramotnosti ICILS 2013¹², do kterého byla Česká republika zapojena¹³, zjištění České školní inspekce potvrzuje a přináší další informace o využívání ICT při výuce. Přestože míra používání počítače učitelem během výuky je

12 Využití informací zveřejněných v Národní zprávě šetření ICILS 2013.

13 Do šetření byli zapojeni žáci 8. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. S pomocí dotazníků byly sbírány také kontextové informace od jejich učitelů, ředitelů a ICT koordinátorů ve školách.